

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Évesre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKENT EGYSZER
szombaton és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Írde küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.

A virilizmus.

Írta: Lukács Ödön, Nagyvárad sz. kir. város tanácsnoka.

Közéletünk fejlettsége egy oly eszmét érlelt meg, amely a politikai pártkeretek határait is túllépve, ma már állami életünkben kielégítésre vár s a meglévő keretek megbontásával érvényesülni óhajt. Ez: a politikai jogok kiterjesztésének, a népképviselői rendszer szélesebb alapokra fektetésének, a választási reformnak igénye.

A kormány programjának összeállításánál a választói jog kiterjesztését is felvette s így ezzel a kormányzati programmal nemcsak a szorosabb értelemben vett alkotmányunkat, de az alkotmányunk szellemében létesített, azzal összenőtt intézményeink lényegét is érintő reform terére lépett.

Igénytelen nézetem szerint e kormányzati programnak előterjesztésénél és tárgyalásánál nem térhetünk ki egész közigazgatási szervezetünk elvi megvitatása elől sem, mert az állami közigazgatás közvetítése jelentékeny részben a törvény- és helyhatóságok hatáskörébe utaltatott, úgy, hogy a törvényhatósági és állami közigazgatás működésüknek egész vonalán sürű érintkezésben vannak egymással; ami elengedhetetlenül szükségessé teszi, hogy a törvényhatósági szervezetek az állami szervezethez idomuljanak vagy legalább is annak szellemében fejlődjenek.

A vármegyei és városi törvényhatóságok szervezetét legutóbb az 1870. XLII. törvénycikk állapította meg. A törvényhatósági életünket később szabályozó 1886. évi XXII. törvénycikk ugyanis a törvényhatóság összeállítására vonatkozó rendelkezést, az 1870. évi XLII. törvénycikkből változás nélkül vette át.

Az 1870. évi XLII. törvénycikk 18. és 19. szakaszai, illetve az 1886. évi XXI. törvénycikk 21. és 22. szakaszainak rendelkezése szerint a törvényhatóság egyetemét a bizottság képviseli, a bizottság pedig áll felerészben a törvényhatóság területén legtöbb, egyenes állami adót fizető állampolgárokból, felerészben a választó közönség választottjaiból.

Önként előtérbe nyomul az a kérdés, hogy ama kormányzati politika szellemével, mely a politikai jog megadásánál legliberálisabb módon óhajt eljárni s így a népképviselői alkotmányt a lehető legszélesebb rétegeken kívánja felépíteni, megegyeztethető e egy oly intézmény, amelynél a közéleti funkciót a vagyon biztosítja, a helyi kormányzatban való részvételhez a kvalifikációt a vagyon adja meg.

Mindenekelőtt megemlítem, hogy a vagyon előjogait a szociálista törekvések természetesen megszüntetni akarják, a demokrata felfogás sem tűri meg, de még a liberális gondolkodás sincs a jelen alakjában megelégedve vele és pedig abból az okból, mert ez plutokratikus színezetűvé teszi a törvényhatósági önkormányzatot s e szerint kevés nagyvagyonu család martalékává lehet a helyi hatalom.

Első tekintetre bármennyire megokoltnak is tűnik fel a virilizmussal szemben elfoglalt ez az álláspont, hanem mert mi nem elvontan helyes államrendet megállapítani, nem elméletileg tökéletes politikai intézményeket létrehozni, hanem Magyarország számára a magyar haza összes lakóinak részére vagyunk hivatva az adott alapokon, a közjó emelésére, állami létünk biztosítására s a valóban létező érdekek ápolására és fejlesztésére honi intézményeinket törvényesen rendezni, vagy legalkalmasabb és legcélszerűbb új intézményeket alkotni, ennelfogva minden reform előtt ki kell terjeszteni figyelmünket arra, vajjon a tervezett új intézmény meghonosítására alkalmas és fogékony-e hazai talajunk, vajjon régi helyhatósági intézményünk törzse nem fog-e elpusztulni, ha azon új hajtásokat fogunk engedni.

A legrégebbi időkben demokratikus alapokon volt szervezve a vármegye, melynek hatósága területén mindenkire egyaránt kiterjedt. A XV. században a közgyűléseken, főleg a szolgabírák választásában a nemnemesek is résztvettek. A XV. század végével azonban már a törvényhatósági közéletből kiszorították a nemnemes lakosság s majdnem négy századon keresztül a törvényhatóság csak a nemesek gyűlékezete volt. A XV. században megállapított törvényhatósági szervezetet századokon keresztül nem is bolygatták s csak az 1790., az 1825–27., az 1840., 1843–44 évi törvényhozás kezd a közigazgatás fejlesztésével foglalkozni.

Az 1848-iki törvényhozás a rendi alkotmányt képviselő alakítván át, igyekezett ideiglenesen a megyék szervezetét legáltalánosabb vonalakban az új alkotmányos alakulással összhangzásba hozni, de ez ügyben tett törvényes intézkedései határozottan csak az ideiglenesség jellegét viselvé magukon, a végleges rendezés a következő törvényhozásnak tartatott fenn.

Az 1869. évi törvényhozás oda törekedett, hogy az 1848 előtt létezett és az 1870. évig lényeges változtatásokkal fentartott megyei institúciók a kor igényeihez átdoimita, fenntartva azt, — ami fenttartható, megváltoztatva azt, ami a változott viszonyoknál fogva többé nem életre való. Az ország egységes fejlődése és a jó adminisztráció szempontjából tehát egy oly intézményről gondoskodott, amely a nemességet, mint a megyei közönség egyedüli alkotórészét tevő testületét, a megváltozott társadalmi, birtok- és hitelviszonyoknak megfelelőleg pótolja.

Ez a gondoskodása hozta létre a virilizmus intézményét.

Az 1869-iki országgyűlés intenciója szerint ugyanis a megye ügyeit végző testület oly elemekből állítandó össze, melyek a megyei érdekeket valósággal képviseljék s ebben a testületben oly elemek részére biztosítsák a túlsúly, amelyek a rábizott teendők és különösen az adminisztráció ellenőrzésére képesek legyenek s melyek a jó és lehető ol-

eső adminisztrációban első sorban lévén érdekelve, elvárhatni tőlük, hogy idejüket a közügynek szenteljék. Ez az alapja a törvény II. fejezetének, mely a törvényhatósági bizottságok alakításáról szól.

Az 1870. évben megalkotott törvényhatósági szervezet a mostani időkig nem kifogásoltatott, sőt mint a nemzeti jogfejlődésnek szülötte a nemzeti önértésben, közfelfogásban eddig a leghathatósabb pártfogóra, támogatóra lelt.

A modern haladás s a hatása alatt elkövetkezett az az állampolitikai törekvés, amely a politikai jogok kiterjesztésére irányul, azt a meggyőződést kezdi megérlelni, hogy törvényhatósági szervezetünk eddigi összeállítása nem felel meg többé a modern kor követelményeinek, különösen a kiterjesztett politikai jogokon alapuló parlamentáris kormányzat posztulatumával lesz összeférhetetlen.

Nekünk azonban nem általános kulturálmű sablonok után kell törekednünk, nem más államok intézményeivel huzott parallelákat kell követnünk, de helyhatósági intézményeink megteremtésénél a speciális magyar viszonyokat kell tekintetbe vennünk.

A mi hazai viszonyaink pedig ma még nem engedik meg a demokratikus elvek minden irányban való érvényre jutását. Általános kulturális fejlettségünk ma még, sajnos, nincs azon a fokon, hogy helyhatósági érdekképviselőnk-nél a vagyont, mint az általános kultúra és civilizáció tőkéjét teljesen nélkülözhetnők.

A virilizmus teljes eltörlését tehát nem helyeselhetem és annyival inkább nem, mivel ez intézmény elve és célja, valamint a nepeképviselői alkotmány postulatumai között áthidalhatatlan ellentétet sem látok fentorogni.

A mostani törvényhatósági bizottságunk a jelenlegi szervezetében nem egy elernyedésnek kitett orgánus, hanem egy szabadon mozgó, kellő rugékonysággal bíró, az időnkénti megújulás csiréjét magában hordó egészséges helyhatósági testület, amely a saját belügyei önkormányzatára és az államigazgatásnak közvetett kezelésére joggal hivatott és pedig annyival is inkább, mert aránylag csekély vagyoni-kvalifikáció alapján, társadalmi, vallási vagy nemzeti különbség nélkül e hon minden polgára előtt az is nyitva áll, hogy a virilizmus közé léphessen s miután az egyének egy része évről-évre változás alá jön, nem mondható a virilizmusról az sem, hogy ezáltal egy kiváltságos osztály állíthatnák fel s ezáltal az exkluzivitás jellegét hordaná magán.

De nem helyeselhető a virilizmus teljes eltörlése akkor sem, ha ama jogukat és kötelemeket vizsgáljuk, amelyek a törvényhatóságra ruháztattak, azaz figyelembe vesszük a törvényhatósági ügykört.

Az 1886. évi XXI. törvényekkel legutóbb szabályozott törvényhatósági önkormányzat kifejezését találja a végrehajtó közegeknek, vagyis a törvényhatósági hivataloknak a betöltésében, továbbá abban az érdekképviselőben, mely egyenlő részben helyi választásokban is nyilvánul és végre az annak alapjára fektetett közigazgatási jurisdikció gyakorlatában.

Az automatikus közigazgatás eme mindhárom irányu megnyilvánulása, de különösen érdekképviselő és a közigazgatási jurisdikció a jelen viszonyok és jogszabályaink mellett a virilizmus fentartását szükséglik.

A sokféle irányban megnyilvánuló közigazgatás, amely hol mint végrehajtási intézkedés, hol mint az egyesek jog- és érdekkörét érintő ténykedés pl. iparüzlet engedélyezése, adók egyéni kivetése stb.; hol mint a közérdekű ügyek intézése, pl. szegényügy kezelése, közegészségi, építkezési, közlekedési, ipar- és gyárügyi, iskolaügyi adminisztráció

stb.; hol mint a vagyoni jogi képesség érvényesítése jelentkezik, a vagyoni képviselőt szerény véleményem szerint teljesen nem nélkülözheti, de az egyéni jogbiztonság és joguralom szempontjából nem nélkülözheti a közigazgatási jurisdikciónál sem, miután törvényhatósági önkormányzatunk keretében a közigazgatási jurisdikciót kontradiktórus törvénykezési eljárás biztosítja nem övedzi.

Miután tehát a vagyonnak és ezzel rendesen járó nagyobb szellemi képzettségnek és vele mindig összekötött nagyobb közteherviselésnek éppen úgy, mint a közbizalom korlátlan, szabad nyilvánulásának az önkormányzatban való, egyenlő jogosultsága elismerendő, miután igazságos és méltányos, hogy azok a vagyonosak, akiknek a közügyek rendes és törvényszerű kezelése leginkább áll érdekekben, a közügyek intézésébe való befolyásoknak jogosultságát más tényezők hozzájárulása nélkül találják föl, ennél fogva a törvényhatóságok jogaira és köteleimre figyelemmel az érdekképviselőből a vagyoni képviselőt teljesen kizárhatónak nem tartom, annyival is inkább nem, mert ha az oly elemek és érdekek, amelyek a közigazgatási joghatóság ténykedései által a legsűrűbben és legnagyobb mértékben érintetnek és így hivatvák arra, hogy ebbe az intézménybe felvétessenek úgy, mint az értelmiség, a vagyon, az ipar ignorálatnának s ezek befolyása a felelősségnélküli s érdekeiben alig érintett tömeg által paralizáltatnák, akkor a legfontosabb érdekek sérelmével a törvényhatósági institúciók rendeltetésével jönnék ellentétbe.

De nem helyeselhető a virilizmus eltörlése ama követelményeknél fogva sem, amelyet hazai alkotmányunk a törvényhatósági szervezettel szemben joggal felállít. Nemzeti törekvésünkkel s az ezt védő hazai alkotmányunk szellemével csak oly helyhatósági institúciók egyeztetetők össze, amelyek a magyar állameszme kifejezésére, a magyar nemzeti szupremácia érvényre juttatására alkalmasak. Már pedig a fele részben virilizmusból összeállított törvényhatósági szervezet erre nemcsak hogy alkalmas, de sőt lehet mondani, hogy a virilizmus eltörlésével törvényhatóságaink, különösen a nemzetiségi vidékeken a magyar nemzeti érdekeket nem szolgálhatnák azzal az energiával, amely tőlük joggal várható.

A nemzetiségi vidékeken ugyanis a vagyon jelentékeny része a magyar elem kezében lévén, ez nekik a helyi önkormányzatban befolyást, jogot biztosít. A virilizmus eltörlésével azonban a helyi képviselőből kiszorítottatnának, s így ezáltal lerombolnók azt a védőbástyát, amelyet elődeink a magyar nemzeti eszme védelmére oly gondosan felállítottak.

De a virilizmus teljes eltörlésével veszélyeztetnők államigazgatásunkban a józan értelemben vett fentartás és állandóság elvét is, amelyet pedig semmi állami rend nem nélkülözhet anélkül, hogy a megcsontosultság és viszszalépéshez közel állana.

De nem tartom eltörlhetőnek a virilizmust a törvényhatósági bizottságok függetlenségének megóvása szempontjából sem. A legutóbbi szomorú idők tapasztalatai mutatják, hogy alkotmányunk védelmére mily fontos szerepe van a törvényhatóságoknak és mily nagy szükség van a törvényhatósági bizottságnak a kormánytól való függetlenségére. Minthogy pedig a virilizmus intézmények által a bizottságok minden irányban függetlenebb testületekké válnak és pedig függetlenebbek lesznek azért, mert az, akinek anyagi gondja nincsen, egyénileg is függetlenebbnek tekinthető, sem kormány, sem párt rá befolyást nehezen gyakorolhat, ennél-

fogva a virilis intézményt, mint az alkotmányvédelem egyik garanciáját kell tekintenünk s ebből a szempontból bizonyos fokig tovább is fentartanunk kell.

Ha még hozzávesszük mindezekhez, hogy a virilis intézmény által egyik igen fontos liberális kormányzati elv: a minoritásnak a jogalkotás, az érdekképviselés terén való biztosítása is érvényesül, akkor alig hiszem, hogy hazánk jelenlegi kulturfejllettsége speciális viszonyai mellett bárki is a virilizmus teljes eltörlése mellett foglalhatna állást.

Mint ahogy azonban a haladó kor követelményeivel szemben negatív álláspontra egyetlenegy fejlődésre hivatott nemzet sem helyezkedhetik, minthogy érezzük általánosságban, hogy sem az autonómia, sem a közigazgatási rend kívánalmait a mai törvényhatóság kellőképp ki nem elégítheti, ennél fogva az általános választói jog behozatalával járó aktuálitás folytán gondoskodnunk kell oly megoldásról, amely egyrészt az állami magasbb szempontokat is megóvjá, az alkotmányos életnek minden zökkenés nélküli folytonosságát, nemzeti jellegét is a jövőre nézve biztosítja, de másrészt a haladó kor követelményeit is a nép közigazgatási közreműködésének gyarapításával ki elégítse.

Ilyen megoldásnak találok én azt, ha az 1886. évi XXI. törvénycikk 21. és 22. szakaszait oly értelmű törvényes intézkedéssel helyettesítjük, amely szerint a választóképesek a törvényhatósági bizottsági tagok egyik felét a maximális számban meghatározott legtöbb állami egyenes adót fizetők sorából, másik felét pedig, mint eddig is, az összes választók sorából választanak. Ebben látom azt a középutat, amelyen haladva, a demokratikus elvek érvényre jutásának is bizonyos fokig tért nyitnánk, de másfelől a jogfolytonosság elvét sem sértenők, alkotmányos életünkben sem idéznénk elő zökkenést.

Egyetemi politika.

Irta: Burger Péter dr.

A Budapesti Hírlap vasárnapi számában „egyetemi politika” címen mond el Takács Menyhért dr. jászóvári prépost, a kassai egyetem kiváló előharcosa igen sok megdöbbentő helyes és célirányos eszmét. Kiindulván onnan, hogy mintegy 20 éve már Trefort Ágoston közoktatási miniszter vetette fel a harmadik egyetem felállításának eszméjét; tudva azt, hogy aztán két egyetemen a tudomány önálló művelése és közlése a hallgatók ezreinek tömegében kevésbé eredményes, etikai és pedagógiai tekintetben pedig több kárral, mint haszonnal jár.

20 éve igyekszik közoktatásügyi kormányunk e bajon segíteni, keresvén a kibontakozást minden irányban több jó akarat, mint szerencsével.

Ezt a régi kulturpolitikai örökséget akarja, mint hírlík, Apponyi gróf a nemzeti kormány kultur minisztere folyósítani.

Szép dolog, nemes ambíció, de morális kötelesség is ez; mert nemzetgazdasági és kulturális fejlődésünkben ennek is egyik nem kicsinyelendő alapvető aktusa kell lennie.

A vidéki városok versengése is csaknem egykoru a felvetett eszmével és éppen nem csodálkozunk azon, hogy az idők folyamán ezek között bizonyos féltékenység uralkodik és aggodalommal nézik ha egyik-másik fél kilátásai az egyetem elnyerésére erősödtek.

Bár ez aggodó féltékenység semmiképpen megokolva nincsen, általános nemzeti szempontból kedvező jelenségnek kell azt tekintenünk; örvendve annak, hogy mentől

több vidéki városunk a kulturális haladás ama fokát elérte, melynél már ily felsőbb szakképző iskolák hiánya észlelhető, vagy ilyeknek befogadására magát hivatottnak tekintheti.

A kormányra nézve jól mondja Takács Menyhért: másodrendű dolog a városok érdeke; mert neki, akár egyetemet, akár fakultásokat állít fel, elsőrendű feladata a nemzeti érdekek ápolása.

Megengedem, hogy ez a megoldás nem könnyű feladat, de mennél nehezebb, annál biztosabb a helyes irány megválasztása. Mert ha igaz, hogy a helyiérdekek teszik a kérdést ennyire bonyodalmassá; ha igaz, hogy bölcs megfontolással mérlegelendő, mennyire azonosok a lokális érdekek az országos érdekekkel és a magyar nemzeti szempontokkal.

Ha nem lehet közömbös az ország mily geográfiai pontján mily kulturális intézmények keretei között, mily történeti multtal bíró városban milyen nyelvű és politikai karakterű lakosság környezetében állítunk fel egyetemet. Ha mérlegelnünk kell, mily érzületű néprétegekkel fogja éreztetni az új egyetem a maga szellemi tenhatóságát, erkölcsi erejét és súlyát, nemzet nevelő és összeforrasztó hatalmát: mert készséggel kell elismerni, hogy ezekben rejlik a magyar egyetemek nemzeti jelentőségei: akkor teljesen nyilvánvaló kézen fekvő az irány, melyben a közoktatási kormányunk haladnia kell.

A nagy versengésben egyes városok részéről fellobbant áldozatkészséget sehol sem szabad lelohasztani. Az egyes városok mellett szóló tradicionális kulturtörténeti, vagy nemzeti szempontokat külön-külön legnagyobb, legmeszebb menő figyelemben kell részesíteni, felkarolni és lehetőleg kielégíteni.

Ez pedig csak úgy válik lehetővé, ha szakítunk egyetemi politikánknak Takács szerint is főhibájával: a túlajtott centralizációval és szakiskolákat állítunk, vagy mondjuk fakultásokat fel itt is, ott is a szükséghez és a helyi viszonyokhoz mértén megválogatván azok mineműségét.

Nem követem cikkiró további eszme menetét az egyetemi túlszűfoltóság káros hatásairól, mert hiszen ez elemi igazságokat nála szebben, talpraesettebben megírni nem lehet, nem is kell és ennek következményeképpen is a csak méginkább a centralizációnak vagyok híve. Teljesen osztom és szívesen ide iktatom, amit ez irányban ír: „Egész egyetemi rendszerünknek újra szervezésére van szükségünk s ennek a nagy reformnak a harmadik egyetem csak egyik eszköze. Újabb tudományos központokat kell létesítenünk nemzeti közművelődésünk jövőjé felvirágoztatásának biztosítékául s ezekben a szellemi arzenalokban össze kell gyűjtenünk a tudós elméket és erőket, kik nem csak a tudományt művelik önállóan, hanem magának a nemzeti ideálnak is rajongói hívei. Akik hitben és erkölcsben oktatók és példaadók s akiktől a magyar ifjúságnak tanulnia lehet és tanulnia kell.

Ezt a nemzeti etikai és pedagógiai szempontokból megokolult célt csupán egyetemi fakultások fölállításával érhetjük el.

Nem a nagy egyetemek szaporítására; de minél több vidéki fakultás szervezésére van szükség, arra kiválóan alkalmas kultur telepeken.”

Szakítanunk kell az elavult középkori intézménnyel és számolnunk a mindennapi élet sürgős elődázhatlan követelményeivel. Egyetem helyett felsőbb szakiskolákat kell létesítenünk itt is, ott is a szükséglet szerinti számban és helyi viszonyoknak legjobban megtelelő szakokban.

A 20. században végre át kell térnünk a nevelés terén is a gyakorlati élet szilárd talajára, hogy produkció munkára, a legkülönbözőbb foglalkozási ágakra neveljünk derék, képzett embereket.

Lateiner nemzetnek mondanak nyugati szomszédaink, hát mutassuk meg, hogy a gyakorlati élet terén is megálljuk a sarat, ha egyszer ily irányt adunk felsőbb alkotásunknak. Ha valaha, úgy most van ennek ideje, amikor végre talán még is a siker reményével kecsegtet az Ausztriától való különválás.

Jogi fakultásunk, theológiáink és bölcsészeti szakunk még jó időre elegendő és csupán akadémiai rangra emelések kívánatos számban vannak. Most inkább a műszaki, még pedig felső ipari-, kereskedelmi és gazdasági szakiskoláknak akadémiai rangban való felállítására és fejlesztésére, 1—2 orvosi fakultás létesítése volna szükséges. Debrecenben a létező jogi, theologiai és bölcsészeti szakok mellé én ma orvosi fakultást és felső ipariskolák felállítását látnám szükségesnek

Az orvosi honorárium.

Az eszéki orvosok „szervezkedtek” — és kimondták, hogy ők ezentúl három koronát fognak követelni egy orvosi látogatásért. és száz koronán alól házi-orvosi tisztet nem vállalnak. Sőt, ha külön orvosi tanácskozássra vagy műtetre lesz szüksége a betegnek, akit kezelnek, illetve a családnak, amelynek házi-orvosai: akkor ezért külön honoráriumot kívánnak.

Képzeld, milyen vegyes érzelmekkel vesz majd erről tudomást a közönségnek az a része, amely a dolgokat részben felületesen, részben csakis maradi szempontokból szokta megítélni. — Hogyisne, mikor általában ahhoz voltunk szokva, hogy az orvost az ember nem „fizeti”, hanem csak „honorálja”: — tiszteletdíjat ad neki, ami meglehetősen nyulékony fogalom és mindenekelőtt igen kevésbé fejezi ki, hogy mennyi legyen ebben a tartozás, hisz ami csak honorárium, azt a honoris causával lehet egyenes atyafiságba hozni. Már pedig a honoris causa lényegében annyi, mint „ingyen”.

Nohát a mi orvosainknak ebből az ingyemből csak-ugyan bőségesen kijutott eddigelé. Alig van kaszt, még a papot sem véve ki, amelytől annyi ingyen-szolgálatot és munkát merne követelni vagy legalább is „elvárni” a társadalom egy része, mint éppen az orvosától. S ha még csak a vagyontalan, igazán szegény emberek nem fizetnék az orvost! — De igen sokan gondolkodnak e részben a legnagyobb cinizmussal azok közül is, akiknek van annyijok, hogy ingyen gyógyításban csak pirulással részesedhessenek.

Az orvosnak nem fizetni, vagy csak nagyon silányan fizetni, szinte rendszer nálunk; aminek jelentős oka nem más, mint hogy az orvosok, akik elvégre is művelt ur-emberek, álszeméremből inkább hallgatnak a jogos követelésökkel, semhogy a ferde irányba térült közvélemény egynémely nyilatkozása lelketleneknek tüntesse fel őket. De ha ettől tán nem tartanak is, elég lehet nekik az a kellemetlenkedés, ami a honorárium kérésével első sorban saját maguknak okoztak, hogy inkább ráhagyják a betegre: fizet-e és mennyit fizet, a saját tetszése szerint.

Az, hogy az ügyvéd egy ötsoros levél irásáért is követeli a maga két koronáját és tizfilléres bélyegét, senkinek sem üt szeg a fejébe, s hogy egy ügyvédi „tanácskozás”, ami esetleg félannyi ideig tart, mint amikor a lelkiismeretes orvos a betegét megvizsgálja, az expenznótában legalább

is tiz koronával szerepel, szintén nem tűnik fel senkinek sem. Hanem ha az orvos az ő becsületes és sokszor keserves munkájának a jutalmát meg akarja kapni: azért már lázadnak azok, akik tudja Isten minő szokásjog alapján, az orvost tisztán csak olyan közjótékonyági közegnek akarják látni, akinek vannak ugyan kötelességei, de jogai nincsenek, vagy csak alig vannak.

Pedig még az orvosok közt is vannak, akiknek a követelésén nem szokás megbotránkozni, ezek a hirneves, nagy-tudományu, jobbára egyetemi tanári rangban levő orvosok, akik magok szabják meg az ő árfolyamukat és — teljes joggal. A szegény beteg elvégre az ő klinikáikon teljesen ingyen gyógyításban részesül s a legnagyobb operációért sem fizet egy krajcárt sem. De ha valaki az orvost magához hívja és megfizetheti: akkor épp úgy el kell készülnie a honorálásbeli különbségekre, mint ahogy a boltban a különféle finomságu csipkének is más és más az ára.

De amikor a híres orvosok nagy honoráriumai ellen senkisé is lázad, sőt azt természetesnek találja: annál inkább kell, hogy megértse az átlagos orvosoknak abbéli jogos törekvését, hogy legalább valahogyan honoráltassanak, még pedig nemcsak két tojással és egy kosár burgonyával, vagy jobb esetben egy pár csirkével, ahogyan a falusi doktorokat sok helyen honorálni szokás.

Az orvos munkája nemcsak munka, hanem sokszor önfeláldozás is; hányszor kell éjjel megszakítania a nyugal-
mát — és hányszor van abban a veszélyben, hogy ragályos betegséget kap vagy ő maga, vagy ő általa a családja. S mindezért, hosszú tanulmányának a végeztével, a nehezen kiérdemelt kenyérre való se lehessen biztosított az ő számára?!...

Jól tették az eszéki orvosok, hogy „szervezkedtek”.

A Város 1906. évi folyamának tartalomjegyzéke.

1. szám. Domahidy Elemér bucsuja Irta: (K.) Hortobágy hasznosításához. Viszonzás Békessy László uradalmi igazgató ur cikkére. Irta: Kövendy Domokos. Mezőgazdasági munkaalkotmány. Irta: Ereky Károly. A fővárosi tisztviselők adóssága. Hírek. Hirdetések.
2. szám. Tisztviselők adóssága Irta: Dr. Verus. Középosztályunk pusztulásának okai. — Irta: Geöcse S. A nőegyletek közlenényei. Debrecen város prokuratorának intrukciója 1638. Közli K. Á. A városi nyomda 1905. évi mérlege. Hírek. Hirdetések.
3. szám. Válasz Dr. Verusnak „Tisztviselők adóssága” cikkelyére. Irta: K. Á. Középosztályunk pusztulásának okai. — Irta: Geöcse S. A tisztviselő telepről: Irta: K. Á. A multból Közli: K. Á. Fővárosi rendőrség a vidéken. Hírek. Hirdetések.
4. szám. Jelen és jövő. Irta: Konez Ákos. A multból Közli: K. Á. Hírek. Hirdetések.
5. szám. Sárváry Gyula dr. Irta: Konez Ákos. Debrecen sz. kir. város köztörvényhatóságának a rendőrségről alkotott szervezeti szabályzatának javaslata. Hírek. Hirdetések.

6. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1903. évről.
A tüdőbetegek érdekében. Irta: Koncz Ákos
Nemesi összeírás 1847-ből. Közli: K. Á.
7. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1903. évről.
Nemesi összeírás, Közli: K. Á.
Hirek. Hirdetések.
8. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hirdetmény az érepéncz hamisítványokról.
Hirek. Hirdetések.
9. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Tájékoztató a népeleti tárgyakat gyűjtők részére
Irta: Boldizsár Kálmán dr.
Hirek. Hirdetések.
10. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
A miniszterelnök leirata.
A debreceni első takarékpénztári jubileuma. Irta: Koncz Ákos.
Hirek. Hirdetések.
11. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése 1904. évről.
Hirek. Hirdetések.
12. szám. Királyi leirat.
A magyar ipar védelme. Irta: Koncz Ákos.
Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hirek. Hirdetések.
13. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hajdu vármegye és Debrecen selyemtenyésztése az 1905. ben.
Hirek. Hirdetések.
14. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hirek. Hirdetések.
15. szám. Husvét ünnepén. Irta: Koncz Ákos.
Az új kormány kinevezése.
Hazánk lakás ügye. Irta: Geml József temesvári főjegyző.
A háborgó Vezuv.
Hirek. Hirdetések.
16. szám. Közgyűlési meghívó.
Vissza a faluba. Irta: Meline Jules.
Egy ember gyarlósága. Irta: Koncz Ákos.
Hazánk lakás ügye. Irta: Geml József temesvári főjegyző.
A magyar Táttra. Irta: László Miklós.
A petroleum fűtés jövője.
Értesítés a választásokról.
Hirek. Hirdetések.
17. szám. Építsünk nyaralókat. Irta: —r.
Az alföldi nagy kiterjedésű határok célszerűbb benépesítése. Irta: Forster Géza.
A központi választmány ülése
Hazánk lakásügye (Folyt.) Irta: Geml József temesvári főjegyző.
Zárószámadása a házipénztárnak 1905.
Hirek. Hirdetések.
18. szám. Városunk főispánja. Irta: Koncz Ákos.
A külön főispán. Irta: Nánási.
Megoldandó kérdések. Irta: Koncz Ákos.
Legelő hiány. Irta: Forster Géza.
Nemesi összeírás 1847.
Jövel szép természet. Irta: K. Á.
Hirek. Hirdetések.
19. szám. Az új főispán. Irta: K. Á.
A jog és pénzügyi bizottság ülése.
A magyar ipar partolása. Irta: Koncz Ákos.
A debreceni bérkocsi ipartársulat alapszabálya.
A városi muzeumból.

- Nemesi összeírás 1847.
Hirek. Hirdetések.
20. szám. A város hivatalos órái.
Indítvány a Debrecenben felállítandó Bocskay-szobor ügyében.
Jelentés a világítási vállalat V. üzletéről.
Hirek. Hirdetések.
21. szám. Az alföldi gazdálkodásról. Irta: Koncz Ákos.
Hirek. Hirdetések.
22. szám. Városunk főispánjának kinevezése.
Tüzelőanyag hiány és erdősítés.
A tizenegyedik gyógyszertár ügye.
A szerb dalosok városunkban.
A helyi vasut és a Tanács.
A vármegyéből.
Hirek. Hirdetések.
23. szám. Főispáni beiktatás.
Meghívás a hortobágyi lótenyésztési jutalomdíj kiosztására.
A felfüggesztett rendőrtisztviselők fegyelmi ügyének befejezése.
Hirek. Hirdetések.
24. szám. Közgyűlés
Finn testvéreink.
Hirek.
25. szám. Parcellázási járvány.
Etnográfia és esztétika. Irta: dr. Solymossy Sándor.
Hirek.
26. szám. A Bocskay-szobor. Irta: Koncz Ákos.
A helyi vasutról.
A Hortobágy hasznosítása.
Jelentés a városi villamos-telep épületének költségvetéséről.
Etnográfia és esztétika. Irta: dr. Solymossy Sándor.
A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött bizottság javaslata.
A debreceni iparostanonciskola reformja.
Hirek.

(Folytatás a jövő számban.)

Hirek.

— **A jóléti bizottság ülése.** A jóléti bizottság a héten ülést tartott *Szabó Kálmán* országgyűlési képviselő elnöklésével. Az alkotmányvédő bizottság jelentését annak idején a közgyűlés elé fogja terjeszteni.

— **Pályázat gépészmérnöki állásra.** A városi tanács a villamos művekhez szükséges gépészmérnöki állásra pályázatot hirdet 4000 koroná éven fizetéssel és 600 kor. lakáspénzzel.

— **Vármegyei küldöttség Kossuth miniszternél.** Hajdu vármegye nagy küldöttségét az ut. és telefonhálózat ügyében f. hó 17-én fogadja Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter. A megye küldöttségét Weszprémy Zoltán főispán vezeti.

— **Egy jeles munka.** Felhívjuk olvasóink figyelmét Varju János kegyesrendi főgymnáziumi tanárnak „A magyar szellemi művelődés történelme“ c. kitűnő munkájára. A mű minden könyvkereskedésben kapható füzve 6, kötve 8 koronáért.

— **Sikosak a járók.** A gyakori havazás, majd a nappali olvadás és az éjjeli fagyás oly sikossá tesz a járókat, hogy a jövő-menők egymásután buknak el és valóságos csoda, hogy eddig csak egy két ember törte el kezét-lábát. Felkérjük a főkapitány urat, hogy közegeivel figyelmeztesse a háztulajdonosokat a járók tisztítására és amennyiben ez a gyakori hóesés miatt nehézségekbe ütköznék, rendelje el a

járóknak homokkal, hamuval, vagy fűrészpórral való beszórást; aki pedig a felszólításnak nem tesz eleget, büntesse meg szigoruan. Elvégre is Debrecen nagy város és ha már sok mindent nélkülözünk, legalább óvjon meg a rendőrség erélye attól, hogy kezünk-lábunk ki ne törjön a sikos járón.

— **Vacsora a főispánnál.** Weszprémy Zoltán Hajdu vármegye és Debrecen sz. kir. város főispánja folyó hó 10-ikén vacsorát adott, melyre a vármegye és város vezető tisztviselői voltak hivatalosak. Jelen voltak: Kovács József polgármester, Kovács Gyula alispán, Vinnay Géza kir. főmérnök, Vecsey Imre főjegyző, Pákozdy Sándor főjegyző, Dávidházy Sándor tb. főjegyző, Bészler Károly tb. főjegyző. árvaszéki elnök, Péntes Sándor árvaszéki elnök, Körner Adolf, Magoss György dr. és Czeglédy Mihály dr. főügyészek, Király Gyula, Oláh Károly, Szabó Kálmán, Csóka Sámuel tanácsnokok, Végh Gyula főkapitány, Roncsik Lajos főszámvévő Tudós K dr. tiszti főorvos, Rásó István főispáni titkár, Weszprémy Kálmán megyei főlevéláros és Koncz Á. tb. tanácsnok közlevéltáros. A 4-ik fogásnál a vendégszerető házigazda szívének igaz érzésével vendégeit köszöntötte fel, örömet fejezve ki, hogy együtt láthatja hűséges munkatársait, a vármegye és város vezetőit. A főispán szíves szavaira Kovács József polgármester válaszolt. Éltetve az illusztris házigazdát. Kovács Gyula alispán a főispánné urasszony egészségére üritett poharat. Végh Gyula főkapitány fejezte be a tósztokat a főispán éltetésével. A társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— **A gazdasági cselédek költözése.** Abba az áldatlan küzdelembe, amely már hónapok óta folyik a munkások és munkaadók között, jóleső pihenőt hozhat az a levél, melyet egy munkaadó intézett hozzánk. Igazi emberszeretet sugalta minden sorát és fölvetett terve megérdemli, hogy a nagy szociális probléma megoldásánál kellő figyelemben részesítsék.

Szívet és szemet bántó látvány — írja a levélíró — a gazdasági cselédnép ujévi költözése télviz idején, az ujévet megelőző és következő öt-hat napon, különösen olyan időben, mint aminő az idei esztendő első napjaiban uralkodott. Saját szememmel láttam, hogy a térdig érő hóban, minden nyom nélkül való uton haladó béres szekéren egyéb nyomoruságos czókmók között két 8—9 éves gyermek rongyokba burkolózva kucorgott, sirt, az áldott állapotban levő béresné pedig a harmadik gyermekkel az ölében, a lovak mellett gázolta gyalogosan a havat. Leírni, vagy a leírás után ilyen állapotot elképzelni nem lehet, azt látni kell, csak úgy foghatja föl az ember elméje. Ez az eset nem áll egyedül. Megye- és országszerte így van ez. A gazdasági cselédség hirtelkódása karavánokat mozgat meg és pedig nem egy határból a másikba, hanem néha 10—20 kilométer távolságra költözködnek és nyomorognak. Ehez járul még, hogy az ilyen szegény cselédet rendeltetése helyére érkeztetve nem jó ismerősök, rokonok várják fűtött, meleg hajlékkal, hanem a kiköltöztetett előbbi cselédnek szennye és piszokja, képzelhető, milyen egészséget rontó viszonyok tizedelik aztán a mi jó munkás népünket. Ha Budapesten és minden más rendes városban a lakbérleti statutumokban benfoglaltatik az a kikötés, hogy a téli (februáriusi) negyedben költözködni senki sem köteles, mennyivel megokoltabb volna a vidékre is ezt a szabályt alkalmazni, országosan elrendelni és betartására felügyelni. Sem a birtokos osztálynak, sem a cselédségnek nem volna abból kára, ha a régi időben divó Szent-György- vagy Szent-Mihály-napi helyváltást léptetnék életbe, sőt ellenkezőleg, hasznára válnék mindkét érdekeltnek közvetlenül, közvetve pedig az országnak és az emberiségnek is.

— **Beküldetett.** Vettük a következő sorokat:

Kedves Szerkesztő urak!

A keddi egészségügyi bizottságról referálván, oly téves és bosszantó elferdített adatokat közölnek, mi ellen az ügy érdekében fel kell szólalnom.

Az első felszólalásom az iskolák jelenlegi be- vagy nem zárásával, megnyitása, vagy zárvatartásával nem is foglalkoztam; hanem szóvá tettem a főorvos urnak a polgármester urhoz az iskolák sürgős bezárása iránt több ízben tett javaslatait; kérve, hogy tartsa meg ama régi helyes szokást, miszerint előbb az egészségügyi bizottság egybehívását javasolja a ragályos betegségek mérvének megállapítása és az iskolák esetleges bezáratásának javaslása céljából.

Igy volt ez szokásban a múltban, így is helyes; mert hát a főorvos urat a néha napján felszaporodó bejelentések megtéveszthetik, erélyesebb cselekvésre készíthetik; de a jórészt gyakorló orvosokból álló bizottság alapos tárgyalása folyamán maga is más nézetre juthat, felelőssége is megoszlik.

Ehez fűzve tértem át aztán a mai járvány jellegének ismertetésébe és nem csinállok titkot belőle: soha sem helyeslem, ma sem helyeslem kanyaró vagy szamarhurut miatt az iskolák bezárását. Nem helyeslem, pedig e ragályoknak némi csekély gondosság mellett való teljes veszélytelensége miatt; de főleg azon okból, mert gyakorlati tapasztalatom, hogy, kivált az alsóbb néposztályok gyermekei az iskolák bezáratása esetén kellő felügyelet hián többet csatangolnak az utcán, jobban ki vannak téve a meghülésnek és így ragályozásnak is, mintha azon a pár órán egyenletes meleg, zárt, tiszta helyen tartózkodnak.

Ne tévesszen meg bennünket az sem, hogy a járvány, mint mondatott, szűnik, ha az iskolát bezárják; mert hiszen ennek kézen fekvő természetes oka az, hogy midőn az iskolák bezáratására sor kerül, ama járvány már elérte tetőpontját, tehát önként is visszaesésnek kell következni.

Tény az, hogy hullámosan emelkedik és ugyanígy csökken a járvány, — a tapasztalat is ezt bizonyítja, hát számoljunk e tényekkel és ne zavarjuk ok nélkül a szülők nyugalma és a tanítás menetét.

Javasoltam, — és azt itt szükségesnek látom ismételni — hogy lehető leghatározottabban kell eljárunk az oly szülők ellen, kik ragályos beteg gyermekeiket iskolába küldik, valamint mindazok ellen, kik az ily eseteket, ha tudomásuk van róla, vagy éppen a kötelező bejelentést is elmulasztják.

Sajnálatos dolog, hogy nekünk itt Debrecenben még mindig állandó gyermek járványokkal kell küzdenünk; de vigasztaló az a tudat, hogy immár rövidesen már elkészülnek a vízművek és öblíthető csatorna hálózat, végre-valahára ennek a nyomoruságnak is vége szakad.

Még csak egy kérést vagyok bátor a t. szerkesztő urakhoz intézni, ha ad referendum elküldik képviselőiket a bizottsági ülésekre, úgy az ügy érdekében gondos figyelemre utasítsák.

Néha gyakran, sokszor mindig jobb a semmi, mint a rossz referáda!

Dr. Burger Péter.

— **Az átíratási ügyek.** A városi átíratások ügye ez idő szerinti hosszadalmas eljárást és felesleges munkát kíván. A tanács megbizta ennél fogva Csóka Samu adóügyi tanácsnokot, hogy dolgozzon ki e tekintetben egy javaslatot, mely az eddigi felesleges munkát megszüntetné. Csóka Samu tanácsnok a napokban már beadja gondosan elkészített javaslatát.

— **A színügyi bizottság ülése.** A színügyi bizottság január 9 én ülést tartott, melyen több rendbeli ügyet intéztek el.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter Dékány Lajos dr. tiszapolgári lakosnak a debrecen—hajdunánási helyiérdekű vasut Hajduböszörmény állomásától a tiszapolgár—nyiregyházi helyiérdekű vasut Tiszapolgár állomásáig s folytatólag Tiszapalkonya, Sajószöged, Nagycséc, Poga, Onod, Sajópetri, Sajólád és Alsózsolca községek határain át a m. kir. államvasutak Miskolc állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu helyiérdekű vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megújította, azzal a megszorítással, hogy a vasut csak a gőzmozdonyu üzem alapul vétele mellett tervezhető.

— **Farsangi utazás.** Ilyenkor, mikor ölnyi magas hó borítja még a nagyváros utcáit is, az emberben fokozott mértékben éled föl a vágy, hogy a tél ridegsége elől a vidám, napsugaras farsangi mulatozástól hangos Riviérára meneküljön. A viruló pálma- és narancserdők közé, amíg itthon ködben és hóban fagyoskodnak az emberek. A Központi Menetjegyiroda tehát, amely évenként egyszer kirándulást rendez a francia Riviérára, szívünk legtitkosabb vágyait váltja valóra. Az idei kirándulás február 2 án lesz Moste Carlóba és Nizzába, a világhírű carnevál hazájába. Utközben megtekintik Velencét, Milánót, Génúát és a Riviéra több paradicsomi szépségű pontját is. Miután a világ minden részéből odaseregülő nemzetközi közönség az előkelő szállók szobáit már lefoglalta, a menetjegyirodának ezuttal mindössze csak 30 utas számára sikerült helyet biztosítani, amiért is ajánlatos, hogy az érdeklődők minél korábban jelentkezzenek. A társasutazás részletes prospektusa a Központi Menetjegyirodában (Budapest, IV., Vigadó-tér 1.) díjtalanul kapható.

— **Vásárlalóm Szent István napján.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben a felmerült kétségek eloszlatása végett arról értesíti a törvényhatóságokat, hogy Szent István napján sem országos, sem hetivásár nem tartható, még akkor sem, ha Szent István napja vasárnapra esnék.

— **Bikavásárok.** A Biharmegyei Gazdasági Egyesület ebben az évben, hogy a községeknek az apaállatbeszerzést megkönnyítse, két helyen rendez bikavásárokat. A vásárokat előre láthatólag Bihar-Diószegen és Bihar-Ujfaluban tartják meg. A diószegi vásárt március 5-ére tervezik. Valamennyin részt vesznek az állattenyésztési felügyelők is.

— **Halhus a városok élelmezésében.** Darányi földmivelésügyi miniszter nemrégiben hívta fel a városok figyelmét a tóhalgazdaságok szociális előnyeire, amelyek képessé teszik aránylag csekély befektetéssel nagyobb városok piacának olcsó halhussal való ellátását. Mint a Bud. Lev. értesül, e felhívása alapján már is több e célra alkalmas városban tervezik tóhalgazdaság létesítését. Így legutóbb Kőszeg városában két odaváló földbirtokos indított ily vállalat létesítése tárgyában komolyabb mozgalmat.

— **Megfelebbezett polgármesterválasztás.** Készmárkon december hónap végén volt városi tisztújítás, mely alkalommal Verhovszky Ottó dr. ügyvédet választották meg polgármesternek. Schwarz Károly dr. eddigi polgármesterrel szemben. A választást felebbezéssel támadják meg azon az alapon, hogy Verhovszky Ottó nincsen fel-

véve a választók névjegyzékében és így sem cselekvő, sem szenvedő választó jogosultsággal nem bír.

— **Uj nagyközségek.** A belügyminiszter a Szatmár vármegye területén levő Érkörtvélyes, Penészlak, Mezőterem, Szatmárzsádány és Ópályi kisközségeknek nagyközséggé alakulását rendelte el.

— **Téli álmat alvó emberek.** Oroszországban vannak falvak, melyeknek lakosai valóságos téli álomba merülnek, akárcsak a medve vagy a mormotér. Így például a Pskof-kormányzóságban, hol az aratás bizony évről-évre szükséges a hideg évszakban az inség általános, szokássá vált a téli álom, vagy amint ők nevezik, a „lozka“, hogy a mindennapi élet szükségleteit a minimális mértékre szállítsák le. Az alvó emberek napjában csak egyszer ébrednek föl, rendszerint délben, amikor is egy kevéske kenyeret fogyasztanak el, vizet isznak rá s azután ismét álomba merülnek. Munka, mozgás, gondolkodás nélkül és a folytonos zsibbadságban elernyed fizikai élet mellett, hónapszámra beérik a minimális mennyiségű étellel. Az utast kimondhatatlan érzés fogja el láttára e kihalt falvaknak, ahol minden ajtó zárva és nyoma sincs az életnek.

Megemlékezünk itt egyuttal arról a különös alvóversenyéről, mely évekket ezelőtt zajlott le M. Schwob és Tristan Bernard, két francia író között. A szokatlan, de bizonyára legkényelmesebb versenyben a győztes Bernard lett, aki negyvennégy óra hosszat aludt egyvégben és akkor is azért hagyta abba az alvást, mert nem győzték tovább az oldalai.

— **A jó kritika káros hatása.** Hogy a színigazgatók a rossz kritikáért neheztelnek, az nálunk is gyakori eset, de hogy egyenesen kérik, hogy a társulatot ne dicsérjék a kritikus urak tulságosan, az a példátlan eset megtörtént Danzigban, ahol jelenleg egy nagyon ügyes szintársulat működik. A kritikusok annyira el voltak az előadástól ragadtatva, hogy folyton csak dicséretekkel halmozták el a színház vezetőségét és a színészeket, akik azonban e miatt folyton fizetésemelést kértek és az igazgató szavára már hallgatni sem akartak, ezért kérte az igazgató a rossz indulatu bírálatokat. Nem lehetne azt a színházat ide is elhozni?

— **A magyar cimer használati joga.** A kereskedelmi miniszterhez az a panasz érkezett, hogy az iparhatóságok kihágási eljárást indítottak udvari szállítók ellen azért, mert gyártmányaikon a magyar országos cimert használták. Az árukat a hatóság le is foglalta. A miniszter most arról értesíti az összes másodfoku iparhatóságokat, hogy az 1883. évi XVIII törvénycikk értelmében az ország egyesített cimerét azok is használhatják, akik a magyar királyi udvari címet a fönálló szabályszerű eljárás mellett megnyerték, vagy ezentul megnyerni fogják. Miután pedig mind az idézett törvény megalkotása idején, mind azóta is, a szabályszerű eljárás az volt, hogy a magyar királyi udvari szállítói cím osztrák udvari szállítói címmel együttesen adományoztatott, az ilyen udvari szállítók, akik a császári és királyi udvari szállítói címet viselik, egyuttal magyar udvari szállítók is, akik az idézett törvényszakasz értelmében a magyar országos cimert teljes joggal használhatják. Éppen ezért az ilyen cégeknek a magyar cimerral ellátott áruik még akkor sem lehetnek iparhatósági beavatkozás tárgyai, ha az illető áruk nem magyar származásuak. Arról pedig, hogy valamely cég udvari szállító-e, kétség esetében a kereskedelmi és iparkamarák adhatnak fölvilágosítást.

— **Ló- és kocsiösszeírás.** Az 1873. XX. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott végrehajtási utasítás 2. és

3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsik, szekerek, személyszállító és teher-automobilok, uti mozdonyok, szántó mozdonyok, ömüködő mozdonyok és utcahengerezők összeírása foganatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelt lakosait, hogy a fent elősoroltak közé tartozó tulajdonait 1907. évi január hó 20-tól kezdve bezárólag január hó 31-ig a Csapó utca 43. számú háznál (tüzoltó laktanya), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók fentemlített végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében mindenlő, valamint a fent elősoroltak után is 20 koronáig terjedhető s a szegényalap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntettetni s utólagos bejelentésre is köteleztetnek. A bejelentés alól felvannak mentve: 1. az állami lótenyésztési intézetek lovai; 2. a katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatuk ellátására szükségük van. — Debrecen, 1907. január hó 3. A városi tanács.

— **Degenfeld József jubileuma.** Degenfeld József gróf, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület főgondnoka tiz év óta vezeti páratlan buzgalommal, igazságos eréllyel a legnagyobb egyházkerület ügyeit. Elő hite, munkás tevékenysége, melyek nem ismernek akadályt az ennek megvalósításában és az egyház lelki és anyagi ügyeinek kormányzásában hatalmasan növelték és növelik a tiszántúli ev. ref. egyházkerület tekintélyét és dicsőségét. Mikor még Degenfeld József gróf főispánja volt városunknak és Hajdu vármegyének, nagy gondjai közepett éppen oly példás buzgósággal töltötte be főgondnoki tisztét, mint most, midőn ugyiszólván egyháza ügyeinek él. Tiz éve, hogy a tiszántúli kerület bizalma és szeretete a főgondnoki székbe ültette a nemes grófot és aki ezen tiz év történetét csak futólag is vizsgálja, azonnal méltányolni tudja az ő szembezők érdemeit. A nemes gróf működésének maradandó emlékeül egy alapítványt szándékoznak létesíteni tisztelői és kerülete. Midőn örömmel jegyezzük fel ezen mozgalmat a decennium határkövénel, mély tisztelettel üdvözljük Degenfeld József grófot, áldást kívánva további életére és működésére.

— **Jóváhagyás.** A belügyminiszter a közgyűlés által megszavazott drágasági pótlékról szóló határozatot jóváhagyta.

— **A ref. egyháztanács ülése.** A debreceni ev. ref. egyház presbiterium vasárnap délelőtt 10 órakor az egyház tanácstermében gyűlést tartott Simonffy Imre kir. tanácsos elnöke alatt. A gyűlésen először funkcionáltak múlt év december 27-én megválasztott új presbyterek. A tárgy sorozat egyik legfontosabb pontja volt az egyházmegyei esperes körlevele gróf Degenfeld József főgondnoknak tiz éves működésének maradandó emlékeül alapítandó egyetemi tanszékre aláírások gyűjtése tárgyában. A gyűlés magáévá tette a körlevél tartalmát s jóváhagyás végett fölterjesztette az egyházmegyei közgyűlés elé. Tudomásul vette a presbiterium Karai Sándor főgymn. igazgató jelentését arról, hogy a tanári kar az 1907—1908—1909. évekre Sinka Sándor tanárt küldötte a presbiteriumba képviselőjéül. Azután a központi bizottság került szónyegre s az 1906. december 20-án a főgondnokra, presbyterekre s az új presbyterekre és egyházközségi gyűlési tagokra tartott szavazás eredményéről. A gyűlés a jelentést tudomásul vette. Még egyes kisebb jelentőségű kérdések letárgyalása után a gyűlés d. e. 12 órakor véget ért.

— **A boritaladó ellen.** A magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetsége e héten Budapesten nagygyűlést tartott a boritaladó ellen. A gyűlésen Brazay Kalman elnökölt, aki agyűlést megnyitván, me-

gen üdvözölte a minisztériumokképviselőit. A kereskedelmi minisztert Téglássy István miniszteri tanácsos, a földművelési minisztert Lónyai Ferenc osztálytanácsos, a pénzügyminisztert Posta Ferenc osztálytanácsos képviselte.

Zwack előadó hosszabb beszédben vázolta a bortermelők és borkereskedők sanyaru helyzetét és az állam által beszédtet 15 millió boritaladó megszüntetését kívánta. A bortermelők és borkereskedők országos szövetsége megbízásából a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: A hazai borgazdaság virágzását gátló tényezők között a legnevezetesebbek egyike az 1895. évi XX. törvénycikkkel életbeléptetett boritaladó, amely hovatovább elvisekkelhetetlen tervekkel ról mind a termelőkre, mind a borkereskedőkre és a borgazdasággal érdekkapcsolatban levő egyéb társadalmi rétegekre. Ezeknél fogva kimondja az országos értekezlet, hogy: 1. kívánja a boritaladó teljes eltörölését; 2. abban az esetben, ha ennek a kívánságnak a közeljövőben leendő megvalósítása legyőzhetetlen akadályokba ütköznék, kívánja az 1892. évi XV. törvénycikknek sürgős és gyökeres revízióját, olyan értelemben, hogy az alkotandó új törvényben a mai boritaladó legalacsonyabb osztályának legfőljebb egy negyedrészt tevő, egyöntetű adó nem állapittassék meg és ennek beszéde kizárólag állami közegek útján történjék; 3. az értekezlet ilyen irányban a képviselőházhoz és a kormányhoz fölratot intéz, amelyet küldöttség útján ad át a kormány tagjainak és a képviselőház elnökségének. 4. Az értekezlet határozatainak végrehajtásával az elnökséget és a Magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetségét bizza meg. A nagygyűlés Herczeg Mihály, Drucker Jenő, dr., Kmetty Károly dr., Zimmermann Jenő, Molnár István dr., Kammer Jenő, Szabó Zoltán, Gleichmann Adolf, Benyó András, Hertelendy Ferenc és Schattelesz Viktor hozzászólása után a javaslatot elfogadta.

— **ELADÓ BOR.** Érmelléki, diószegi az ezernyolcszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23. ajtó).

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógyimódot ép úgy használhatják a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbérő elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint ahol a világon. A viz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartami tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az angyagsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvizgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélenkíti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménynyel alkalmazható tehát a vizgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek hurto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység, sápkór, kövérség, kőszvény, görvélykór- és cukorvizelesnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeresbántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jeleiségeinel, a mint: fejförés, szédülés, fejnnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvizgyógyimódot modern és célszerű berendezése, fekvése és kütünő puha vize fölötte alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvizgyógyimódotban.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelen-gyüket mérték szerint a legszebb kivitelen készit